

4.1.3

(עיסה לית לה קלה) 6a → (תנן התם ר' מאיר אומר) 4b

שבעת ימים שאר לא ימצא בבתים כי כל אכל מחמצת ונכרתה הנפש ההוא מעדת ישראל בגר ובאזרח הארץ: שמות יב, יט	(1)
שבעת ימים מצות תאכלו אך ביום הראשון תשביתו שאר מבתיכם כי כל אכל חמץ ונכרתה הנפש ההוא מישראל מיום הראשון עד יום השבעי: שמות יב, טו	(2)
כל מחמצת לא תאכלו בכל מושבתיכם תאכלו מצות: שמות יב, כ	(3)
ראשון בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו מצות עד יום האחד ועשרים לחדש בערב: שמות יב, יח	(4)
הראשון אדם תולד ולפני גבעות חוללת: איוב טו, ז	(5)
ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ עבת וערבי נחל ושמתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים: ויקרא כג, מ	(6)
אך בחמשה עשר יום לחדש השביעי באספקם את תבואת הארץ תחגו את חג ה' שבעת ימים ביום הראשון שבתון וביום השמיני שבתון: ויקרא כג, לט	(7)
ביום הראשון מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו: ויקרא כג, ז	(8)
ויצא הראשון אדמוני כלו כאדרת שער ויקראו שמו עשו: בראשית כה, כה	(9)
כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו: ירמיהו יז, יב	(10)
ראשון לציון הנה הנם ולירושלם מבשר אתן: ישעיהו מא, כז	(11)
לא תשחט על חמץ דם זבחי ולא ילין לבקר זבח חג הפסח: שמות לד, כה	(12)
מצות יאכל את שבעת הימים ולא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאר בכל גבלך: שמות יג, ז	(13)

I. Source for prohibition of חמץ from midday on the 14th

- a. Background: הרחקה) as precaution חמץ were added by חכמים as ר"מ ור' יהודה disagree about how many hours
- b. Abbi: resolution of 2 פסוקים (vv. 1-2) –
 - i. Can't mean: 15th at night, since השבתה → חמץ → איסור אכילת מצה → מצות אכילת מצה (vv. 2-3) and אכילת מצה is at night (v. 4)
 - ii. Can't refer to: night of 14th – since v. 2 stipulates השבתה as ביום
 - iii. Can't refer to: morning of 14th – since אך (v. 2) divides (1/2 day)
- c. תנא דבי ר' י" in this context means the 14th, per v. 4
- d. "ראשון" דנב"י can mean "the eve of" per v. 5
 - i. Challenges: from vv. 6-8 – ראשון explicitly refers to 1st day of סוכות
 - 1. Defense: per תדברי's homily – fulfilling מועדים that are called ראשון is the זכות whereby we gain 3 ראשון (v. 11)
 - a) destroying עמלק דאשון (v. 9); building ביהמ"ק (v. 10) and the name of משיח (v. 11)
- e. v. 12 – since זמן שחיטת פסח is at midday, חמץ must be gone by then
 - i. Follows: ר' ישמעאל, contra ר"ע who points out that you can't burn it on ט"ו (איסור מלאכה) – אך sets at מצות
 - 1. 3 inferences from ר"ע – השבתה must be burning; הבערה is an אב (לחלק יצאת) and we don't use מתוך (ללאו not לחלק יצאת) אב
 - ii. And: contra יוסי ר', who infers as אבי did (above [b])

II. Establishing basis for prohibitions of יראה and בל ימצא

- a. Sources: vv. 1, 13 – via שאר: שאר generates cross-application of parameters
 - i. לא יראה לך only includes your own (nor גבוה של) חמץ visible, but in every part of your property (גבולך)
 - ii. לא ימצא includes owned by others – even גוי who lives in your חצר - and buried – but only in your house
 - 1. Result: all חמץ, even owned by others, anywhere in property
 - 2. Note: living in your חצר should be obviously prohibited – sequence is backward
 - a) reverse sequence in ברייתא (should be "even if he is not in your חצר") אבי
 - b) maintain our version; refers to allowance to see others' – even if the גוי lives in your חצר
 - i. Challenge: why then quote the פסוק that prohibits?
 - ii. Answer: לך לך (only your own) 1 for יראה and the other for ימצא
 - 3. Note: apparent contradiction as to prohibition of having others' (של גוי) in your property
 - a) Resolution: if you have אחריות for it, it is a violation
 - i. Even: according to מ"ד that הגורם לממון (i.e. your liability) is not דמי
 - 1. Reason: לא ימצא expands prohibition
 - 2. Version: need for לאו ממון דמי לאו supports position that ימצא דמי only applies once the item is harmed
 - a) Rejection: even position of דמי only applies once the item is harmed
- b. Question asked of דבא: what is the status of בכור among taxable property (ארנונא)
 - i. Answer: if he could pay off the taxman without giving the animal – חייבת בבכורה
 - ii. But: if he cannot do so, is it liable?
 - 1. דבא: exempt ברייתא which rules חייבת is talking about a case where he could pay off taxman)
 - 2. Alternate version: רבא ruled that it is always exempt (even if he could pay off taxman) – בהמה אית לה קלא - מוכס
 - a) But: dough of ארנונא is always liable for חלה; even if he could pay off the מוכס
 - i. Reason: no one knows about the dough (לית לה קלא) and they err as to why you're eating it